

Sammendrag av rapport fra ekstern arbeidsgruppe som har vurdert terskelen for utvisning i saker som berører barn¹

Arbeidsgruppens sammensetning og mandat

Arbeidsgruppen har sett på temaet, utvisning på grunn av grove brudd på utlendingsloven i saker som berører barn. Arbeidsgruppen hadde i mandat å gi en beskrivelse av norsk og internasjonalt regelverk, samt forvaltningspraksis og rettspraksis. Arbeidsgruppen skulle også gi en vurdering av om det er behov for endringer i regler eller retningslinjer mv.

Arbeidsgruppen har hatt følgende medlemmer:

- Lagdommer Elizabeth Baumann (leder)
- Seksjonssjef i UDI Kontroll, Camilla Torgersen
- Nemndleder i UNE, Stine Alræk Iversen
- Seniorrådgiver hos Barneombudet (nå seniorrådgiver i BFD), Anders Prydz Cameron
- Advokat Olga Halvorsen

Arbeidsgruppens vurderinger og anbefalinger

Arbeidsgruppen har delt seg i et flertall (Baumann, Prydz Cameron og Halvorsen) og et mindretall (Torgersen og Alræk Iversen). Flertallet har funnet grunn til å anbefale flere endringer i regelverk og praksis enn mindretallet.

Også arbeidsgruppens flertall har imidlertid kommet til at det ikke er noen avgjørende forskjeller mellom dagens norske praksis og de forpliktelser Norge har etter folkeretten.

Samtidig mener *flertallet* at det over tid kan sies å ha etablert seg en streng praksis som kan skape noe tvil om barnets rettigheter i tilstrekkelig grad løftes frem i avveiningen mellom statens og barnets interesser. Flertallet understreker at det er et *politisk spørsmål* hvorvidt en ønsker å vedta regelendringer som innebærer mindre bruk av utvisning i de aktuelle sakene.

Arbeidsgruppen anser at forvaltningen og domstolene lojalt har fulgt forarbeidene til utlendingsloven, som arbeidsgruppen mener at gir snevre rammer for når barnets beste er utslagsgivende ved utvisning.

---

¹ Sammendraget er forfattet av Justis- og beredskapsdepartementet med grunnlag i rapporten

Arbeidsgruppen viser til at det har skjedd synlige oppmykninger i den senere tid. Det har blant annet skjedd en justering av innreiseforbudets lengde i UDI og UNEs praksis. Innreiseforbudet blir ofte satt til to år eller redusert av UNE fra fem til to år, av hensyn til den utvistes barn. Det er også gjennom gjeldende rundskriv, retningslinjer og praksisnotater for forvaltningen, i større grad sikret en fast praksis, der barnets interesser belyses og hensyntas ved avgjørelsen.

Arbeidsgruppen viser også til at det i september i fjor trådte i kraft en endring i utlendingsloven § 70 annet ledd som innebærer at det ved alvorlige brudd på utlendingsloven som normalt gir grunnlag for utvisning, i stedet kan fastsettes et krav til tilleggstid for å få permanent oppholdstillatelse ut over det ordinære kravet til tre eller fem års botid. Arbeidsgruppen bemerker at dersom denne regelen brukes konsekvent i saker som berører barn, kan den føre til en mykere linje. Arbeidsgruppen viser imidlertid til at det ikke er gitt noen klare føringer om at det er dette det skal legges opp til.

Flertallets anbefaling er at det som utgangspunkt bare bør velges utvisning i de ekstraordinære tilfellene, og ikke i det hele tatt dersom barnet har sterke interesser i at foreldrerer får bli i landet. Det vises til at små barn som adskilles fra foreldre vil være særlig sårbare for negative konsekvenser ved en slik adskillelse.

Felles forslag fra en samlet arbeidsgruppe:

En samlet arbeidsgruppe har fremmet flere forslag til tiltak. Tiltakene kan oppsummeres som følger:

- Det bør for enkelte typer av saker som hovedregel ilegges krav til tilleggstid for permanent oppholdstillatelse i stedet for utvisning, slik loven nå åpner for. Dette bør særlig vurderes for følgende kategorier av tilfeller:
  - o Saker der det ikke er en reell mulighet til å henvise familien til å utøve familielivet i den utvistes hjemland.
  - o Tilfeller hvor det er et høyt konfliktnivå mellom foreldrene, slik at det ikke kan legges til grunn at den gjenværende forelderen vil bidra til at barnet får opprettholde kontakt med den utviste forelderen.
- Gi adgang til å søke om oppholdstillatelse fra riket (i stedet for å måtte returnere og søke fra hjemlandet) der en har funnet at det ikke skal fattes vedtak om utvisning av hensyn til utlendingens barn (uf § 10-1). Dette er etter den informasjon utvalget har innhentet, praksis i dag, men forslaget går ut på å presisere dette i forskrift.
- Dersom saksbehandlingen i en utvisningssak i UDI tar lang tid, kan det fremstå urimelig om nedtelling av innreiseforbudets varighet først starter å løpe fra tidspunktet for UDIs vedtak, dersom utlendingen på det tidspunktet allerede har forlatt Norge frivillig. Det foreslås derfor tiltak som gir mulighet for å ta hensyn til om utlendingen har reist ut allerede før utvisningsvedtaket.

- Styrke rettshjelpen i utvisningssaker for brudd på utlendingsloven i saker som berører barn.
- Innta en presisering i loven om at det ved vurderingen av om utvisning er forholdsmessig, skal foretas en *rimelig* avveining mellom de hensyn som taler for og imot utvisning.
- Innføre bruk av en standardisert liste over momenter som beskriver barnets situasjon, som kan innta i forhåndsvarsel om utvisning.
- Vurdere en adgang til å søke om familieinnvandring noe tid før et tidsbegrenset innreiseforbud utløper, slik at tillatelsen kan «ligge klar» når innreiseforbudet utløper.
- Tydeliggjøre i regelverket at en utlending som har vært utvist, kan få tillatelse til gjenforening med barn etter utløpet av innreiseforbudet, også der en ikke har kunnet utøve samvær i utvisningsperioden.

Ytterligere forslag til tiltak fra flertallet i arbeidsgruppa

Flertallet i arbeidsgruppa har i tillegg fremmet følgende forslag til tiltak:

- Innføre et nytt prinsipp om at utlendinger med barn i Norge som hovedregel ikke skal utvises ved brudd på utlendingsloven, men at det i stedet skal ilegges krav til tilleggstid for permanent oppholdstillatelse i slike tilfeller. Flertallet har skissert tre konkrete og alternative forslag til hvordan dette kan gjennomføres gjennom regelverksendringer.
- Tydeliggjøre barns rett til å bli hørt under saksbehandlingen.
- Ratifisere tilleggsprotokollen til barnekonvensjonen om individklagerett, slik at enkeltsaker kan klages inn for FNs barnekomite.
- Vurdere på ny om det bør etableres en mekanisme for ansvarsfordeling mellom UDI og politiet, slik at det kan koordineres når det velges straffereaksjon fremfor utvisning. Flertallet bemerker at de er klar over at spørsmålet nylig er vurdert av Stortinget gjennom en lovproposisjon som ble behandlet våren 2021, og at departement og Storting falt ned på krav om tilleggstid for permanent oppholdstillatelse som det aktuelle alternativet til utvisning. Arbeidsgruppen mener også selv at krav til tilleggstid er et bedre egnet tiltak, men flertallet mener at spørsmålet bør vurderes på ny dersom krav til tilleggstid i praksis får liten reell betydning som alternativ til utvisning.
- Regelfeste et unntak fra underholdskravet ved søknad om familieinnvandring i de tilfellene hvor det har blitt besluttet at utvisning ville være uforholdsmessig.